

Är skolan som du vill ha den?

Är skolan som du vill ha den?
Skolverket 1999
Beställningsadress:
Liber Distribution, Publikationstjänst
162 89 Stockholm
tel: 08-690 95 76, fax: 08-690 95 50
e-post: skolverket.lidi@liber.se
Beställningsnummer: 99:431

Produktion: Mera text & form
Tryck: db grafiska, Örebro

Till dig som går
i grundskolan.

Trivs du i skolan?

Är det något som du vill
lära dig mer om?

Hur vill
du arbeta?

Vissa frågor kan bara
du svara på. Därför ska
du vara med och bestämma
i skolan. Den här broschyren
talar om hur det kan gå till.

Vem bestämmer vad jag ska lära mig?

Regering och riksdag har bestämt att du ska ha lärt dig vissa saker när du slutar nian. Det är sådant som du måste kunna för att klara dig i samhället och för att studera vidare. Skolan ska också lära dig att arbeta tillsammans med andra, delta i diskussioner och söka kunskap på egen hand.

Skolan ska vara demokratisk. Läraren ska planera undervisningen tillsammans med dig och dina klasskamrater. Det innebär att du får ta större ansvar för det du gör och ibland kan det kännas enklare att låta läraren bestämma. Men när du har mer att säga till om blir skolan roligare och det blir lättare att lära sig nya saker.

Det som riksdag och regering har bestämt om skolan står i olika lagar och förordningar, som alla skolor måste följa. Viktiga är skollagen, läroplanen och kursplanerna med betygsriterier. Du kan låna dem på skolbiblioteket eller av din rektor. Du hittar dem också på skolverkets webbplats: www.skolverket.se

Så här kan det gå till

1 Innan klassen börjar med något nytt diskuterar ni med läraren vad ni behöver lära er och hur ni vill jobba. Skriv ner det ni kommer överens om. Ni måste inte alltid använda skolböcker. Gå till biblioteket, sök på Internet eller besök en arbetsplats i stället.

Kommunen har ansvar för alla skolor i kommunen. I skolplanen står det hur politikerna har tänkt att kommunens skolor ska fungera.

Rektor, lärare och elever ska tillsammans komma fram till hur ni vill arbeta på er skola. Utgå från lagarna och förordningarna. Det ni kommer överens om ska ni skriva ner i en lokal arbetsplan.

2 Diskutera vad ni tycker är viktigt att redovisa av det ni har lärt er. Hur ska redovisningen gå till? Gör en pjäs, en utställning eller en tidning. Ni måste inte alltid ha prov.

3 Efteråt ska ni diskutera ert arbete tillsammans med läraren. Lärde ni er det ni kom överens om? Hur kan ni göra för att det ska bli bättre nästa gång?

Du ska kunna påverka även andra saker än undervisningen. Hur är stämningen på skolan? Har tjejer och killar lika mycket att säga till om? Vad kan ni göra för att ingen ska bli mobbad? Från årskurs sju ska varje skola ha elevskyddsombud som ska jobba för en bättre arbetsmiljö. Det står i arbetsmiljölagen, som gäller alla arbetsplatser.

Vi har sällan...

Säg ifrån om det är något som inte fungerar i skolan. Exemplet nedan visar steg för steg vad du kan göra om du och dina klasskamrater inte får vara med och planera undervisningen. Du kan göra på samma sätt om det är något annat som är fel.

1. Prata med läraren. Om du tycker att det är svårt kan du prata med någon annan vuxen. Du kan också ta upp frågan på ett klassråd.

Ibland är det lättare att skriva om sådant som är fel. På en del skolor skriver eleverna varje vecka i en bok hur de tycker att det har varit i skolan. Sedan läser läraren det.

2. Prata med rektor. Rektor är skolans chef och ska se till att läroplanen följs.

tid att diskutera.

3. Skriv till kommunen. Om din rektor inte gör något åt problemet kan du skriva till kommunen. Det finns en styrelse som har ansvar för kommunens skolor. Adress och telefonnummer hittar du i telefonkatalogen. Kommunen måste svara på ditt brev.

4. Skriv till Skolverket. Om din skola inte följer lagarna och förordningarna kan du göra en anmälan. Skolverkets adress finns på baksidan av broschyren.

Om du är osäker på hur du ska göra kan du be en förälder eller någon annan vuxen om hjälp. Du kan också fråga någon på Elevorganisationen. Telefonnummer hittar du längst bak i broschyren.

Klassråd & elevråd

Ibland är det lättare att påverka om man är många. Prata med dina klasskamrater. Är det fler som tycker som du? Kanske kan du ta upp frågan på ett klassråd. På klassrådets möten kan ni diskutera vad ni vill ändra på i skolan. Det kan vara undervisningen, skolans regler, schemat eller skolmaten. Det måste inte finnas klassråd på skolan, men ni elever har rätt att använda lektionstid till att diskutera sådant som är viktigt för er.

Ett elevråd består av ett par elever från varje klass. Elevrådet jobbar med sådant som gäller alla skolans elever, till exempel hur ni ska få mer att säga till om.

Utvecklings- samtalen är till för dig.

Du, dina föräldrar och din lärare ska träffas minst en gång varje termin och prata om hur det går för dig i skolan. Vad har hänt sedan det förra utvecklings-samtalet? Är du nöjd med hur du arbetar eller skulle du vilja göra på något annat sätt? Har du uppnått dina mål? Behöver du extra hjälp med något ämne?

Läraren ska tala om för dig hur du ligger till, men det är lika viktigt att du talar om för din lärare hur du tycker att det är i skolan. Fundera i förväg på vad du vill prata om. Kanske kan du skriva ner dina tankar på ett papper som du kan ta med dig som stöd.

Det är också viktigt att ni diskuterar vad du vill göra när du slutar nian. Vilket gymnasieprogram vill du söka? Vilka betyg måste du ha för att komma in?

Syo, studie- och yrkesvägledaren, kan också svara på frågor om olika utbildningar.

Rektor har ansvar för att alla elever känner sig trygga i skolan. **Berätta alltid för någon om du har blivit illa behandlad av en lärare eller elev. Du kan prata med en kompis men berätta för någon vuxen också. Det kan vara en av dina föräldrar, någon lärare eller rektor. Du kan också vända dig till skolsyster eller kurator.**

Hur sätts betygen?

Dina första betyg får du på höstterminen i årskurs åtta. Därefter får du betyg varje termin. I nian får du ditt slutbetyg.

Innan klassen börjar med ett nytt ämne eller område ska läraren berätta vilka mål du ska uppnå för att få godkänt, väl godkänt eller mycket väl godkänt. I kursplanerna finns betygskriterier, där det står vad du ska kunna för att få ett visst betyg när du slutar nian.

När läraren sätter betyg ska hon eller han inte jämföra dig med dina klasskamrater, utan se hur väl du klarat målen.

Alla som går i nian ska göra nationella prov. Proven ska vara en hjälp för läraren att sätta rätt betyg. Men det är inte bara proven som avgör vilket betyg du får, allt du gör på lektionerna är viktigt. Även sådant som du har lärt dig någon annanstans än i skolan ska räknas.

Vilka regler gäller i skolan?

Vissa regler står i lagen och gäller alla skolor. Din lärare kan till exempel visa ut dig om du stör lektionen. Hon eller han kan också bestämma att du ska sitta kvar en timme efter skoltidens slut. Din skola kan också ha egna ordningsregler. Reglerna ska finnas nedskrivna och det ska stå vad som händer om du bryter mot dem.

Du ska alltid veta varför du får ett visst betyg, och kunna jämföra dina resultat med målen. Du ska också diskutera betygen med läraren under terminen, så att du vet hur du ligger till. Men det är läraren som till slut bestämmer vilket betyg du ska ha och det går inte att överklaga.

Betyget icke godkänt finns inte. Skolan ska se till att du får den hjälp du behöver för att klara studierna. Prata med din lärare eller rektor om du har svårt att hänga med i ett ämne. Rektor ska se till att skolan organiseras så att du kan arbeta på ett sätt som passar dig.

Om du ändå inte når upp till kraven för godkänt får du inget betyg i det ämnet. Om något ämne saknas i ditt slutbetyg har du rätt att få hjälp efter det att du har slutat skolan.

Du kan göra en prövning för att bli godkänd i ett ämne. En prövning är ett prov som kan vara muntligt eller skriftligt.

Kursplanerna med betygskriterierna kan du låna på skolbiblioteket eller hos rektor. Du hittar dem också på Skolverkets webbplats: www.skolverket.se

Din lärare ska se till att du får skolans ordningsregler. Är det någon regel som du tycker är konstig? Säg till rektor att du tycker att den ska ändras. Skolans regler får inte bryta mot lagarna och förordningarna. En skola får till exempel inte ha en regel som säger att ni elever inte ska vara med och planera lektionerna. Kollektiv bestraffning är aldrig tillåtet. Kollektiv bestraffning är till exempel när alla elever får sitta kvar för att en elev har bråkat.

"Barn och ungdomar har rätt att uttrycka sina åsikter och tas på allvar i frågor som rör dem själva."

Barnkonventionen artikel 12, (hämtad ur skriften "Mina rättigheter", framtagen av Nätverket för Barnkonventionen) Förenta Nationerna, FN, där nästan alla världens länder är medlemmar, har skrivit ner vilka rättigheter de tycker att alla barn ska ha. Sverige har lovat att följa konventionen.

